

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS- PRIJS

Voor de Stad, 12.

Franko per post, 14.

(Verschijnende)

DICERE VERUM QUID VETAT?

ADVERTENTIEN:

15 cents de regel.

bekort 35 cents, regel.

DE HEER BRUCE.

Indien wij bij onze Tweede Kamer meer ernst, soliditeit en stelselmatigheid, in constitutionnelen zin, mogten veronderstellen, zou voorzeker de herbenoeming van den heer Bruce ons oog een verschijnsel zijn. Wij zouden daarin kunnen ontwaren eene bepaalde zucht, om het juk des provincialismus, af te schudden, om aan de betrekking van Voorzitter der Kamer eene wezenlijke staatkundige beteekenis te geven en eene hude aan den heer Bruce berekend, als den eersten, wien men geschikt heeft geoordeeld, die staatkundige beteekenis te persoonlijk maken. Maar de geest, welke sedert jaren onze Tweede Kamer kenmerkte en de reden waarop de verkiezing van den heer Bruce, tot eersten kandidaat voor het Voorzitterschap plaats gehad, beletten ons eenige betekenissen aan zijne benoeming te geven. Wij veronderstellen zelfs dat de Regering dit evenmin gedaan heeft, naar de houding welke deze tegenover de Natie en de Kamer sedert lang ingenomen heeft, gelooven wij gerust te kunnen zeggen, dat, indien zij in de verkiezing van den heer Bruce iets anders gezien had, dan het gedwongen volbrengen eener gewone formaliteit, zij de keus des Konings wel op een ander kandidaat zou gevestigd hebben.

Er kunnen andere oorzaken gevonden worden, om het vreemd voorval, hetwelk dit jaar in de Kamer, bij de verkiezing der kandidaten tot het Voorzitterschap plaats gehad, te verklaren. Wellicht is men het niet eens geweest omtrent de keuze van eenen opvolger voor den heer Bruce; misschien hebben eenige liberalo-Yertegenwoordigers het plan gemaakt, om van het provincialismus, wel heden bij de keuze der kandidaten voorziet af te zien, en is daardoor de afwijking veroorzaakt. In een woord wat van zij, wij kunnen er voor alsnog geen constitutioneel verschijnsel in zien, en vragen den heer Bruce nederig om verschooning, indien hij het niet met hem eens zijn, dat zijne verkiezing ten tweede male eene goedkeuring zoude geven van zijn staatkundig gedrag, zoo als het Ed. Mogende zulks met duidelijke woorden uitspreken heeft.

Eveneens is het gelegen met de redevoering, waarmede de heer Bruce zijnen zetel heeft bijzetten. Indien wij in ernst moesten op-

nemen al hetgeen daarin gezegd wordt, dan voorwaar zouden wij verneenen eenen nieuwen tijdkring in te treden. Doch behalve dat eene redevoering van den voorzitter der Kamer in het geheel den geest der Kamer niet schetst, uithoofde juist dat tot heden de keuze van eenen Voorzitter geene staatkundige beteekenis heeft gehad, is nog zoodanige rede geenszins de uitdrukking van hetgeen de Kamer, onder den invloed van haren Voorzitter, van haar laat verwachten. Die rede kan dus alleen het personeel gevoelen van den voorzitter bekend maken, hetwelk noch de Kamer bindt, noch aan de Natie eenigen waarborg oplevert.

Ware het anders, dan voorzeker zouden wij ons over de redevoering van den heer Bruce van harte verheugen. Trouwens de beginselen daarin geuit zijn alleraannemelijkst; alleen deze uitdrukking: *Moge die zitting zich kenmerken door de verweeling van alle billijke wenschen, die voor het welzijn des Vaderlands worden gekoesterd*, zou eenen schat van hoop en verwachting behelzen, indien daaraan de beteekenis kon of mogt gegeven worden, welke in eenen constitutionnelen zin daartuit af te leiden ware. Hetgeen wij daaromtrent zelfs vernomen hebben, komt ons zeer geloofbaar voor; namelijk dat die zitsnede van voorzitters redevoering op zekere plaatsen zeer euvel is opgenomen; te meer omdat zij in een zeker verband komt met een ander gerucht: dat de heer Bruce, toen hem de portefeuille van Binnenlandsche zaken aangeboden werd, tot voorwaarde zijner aanneming stelde; eene *grondwets-herziening*, waarop men hem ten spoedigste heeft losgelaten. Indien dit laatste gerucht inderdaad waarheid behelst, zou het niet onmogelijk zijn, dat de Kamer, hiervan onderrigt, hem eene schadeloosstelling en bewijs van sympathie heeft willen geven, door hem ten tweeden male als eersten kandidaat tot het voorzitterschap voor te dragen.

Wat er van zij, het vervolg dezer zitting zal ons leeren, wat wij van de schoonklinkende woorden van den heer Bruce te wachten hebben. Wij voor ons verwachten er zeer weinig van. Mogen wij in onze verwachting bedrogen worden!

POLEN.

Sedert den 1 oktober zijn, al de joden in Polen gedwongen geweest de nieuwe kleederdragt aan te nemen, welke hun door eene keizerlijke ukase was voorgeschreven. Tot heden was het kostuum van eenen poolschen jood half oostersch, half europeesch en herinnerde in sommige deelen aan het oud poolsch kostuum. Dit gepaard, bij de mannen, met eenen langen baard en in krullen nederhangend haar, gaf aan de poolsche israelieten een zeker eigenaardig voorkomen.

Thans is er geen spoor meer van overig. De joden zijn verplicht geworden, den nieuwerwetschen rok of jas aan te trekken, den baard te scheren en het haar af te snijden. Het was, naar men zegt, een zonderling, doch tevens bedroevend tooneel, de mannen te zien, op hooger bevel verkleed, de ontzetting hamer bekende vernijdende, blozende over hetgeen zij eenen hun aangedanen schimp noemden, en zich beklagende over de zware lastgaven, vooral voor de talsme vrouwen, welke deze verandering van kleeding hun veroorzaakt.

De godsdienstige veroordeelen maken dezen maatregel nog pijnlijker voor de kinderen Israels. Met den baard en het kostuum zien zij de zeden en gewoonten hunner voorouders vallen; zij gelooven zelfs dat de kerkregel aangerand is. Ook wordt verhaald, dat niets een denkbeeld kan geven van de klagende uitdrukkingen der joodsche bevolking bij de laatste kerkdiensten in de synagogen van Warschau. Het was een gezocht en gekerm, dat den voorbijgangers de haren ten beuge deed draagen. Alle tegenstand ware evenwel nuteloos. De politie heeft bevel elk kostuum, dat tegen dat voorgeschreven regel strijdt, af te rukken, tenzij men het regt van het oud kostuum tot in 1850 te dragen, afkoope door eene zware belasting, tot welke verre weg de meerderheid niet in staat is.

Deze tyrannieke maatregel is des te meer te bejammeren, daar dezelve nuteloos was; wijl de jonge israelieten, die opvoeding genoten hadden, reeds uit eigen beweging begonnen, de kleederdragt naar te nemen, welke bij de overige bevolking in zwang is.

ZWITSERLAND.

De Aijdingen welke wij heden uit Zwitserland ontvangen, stellen den toestand des lands, steeds in den zelfden staat van wantrouwen en ongerustheid voor. Zoo als reeds gezegd is, het schijnt ons gelukkigerwij naar al te waz, dat eene nationale crisis voor de deur staat, welke niet anders dan met burgeroorlog eindigen kan.

Ondanks de mislagen welke zij begaan hebben en die tot laatste uithoofte hebben gehad, dat de Staat in handen is gekomen eener minderheid, die zelfs over hare zegenaal verhaast staat, schijnen de observatiën van Geneva nog enige hoop te behouden op hun getal en hun goed regt. Weinigen onder hen hebben het land verlaten en het

bewustzijn van hetgeen zij aan hetzelfde verschuldigd zijn, heeft hen, over het algemeen geneept, tot nader bevel, de openbare bedieningen te behouden welke zij vóór de omwenteling van den 7 oktober bezielden. Van eene andere zijde is de nieuwe regering, zoodat met hare zegepraal verlegen, zij ziet zich zo alleen staande, te midden aller opinien, dat zij nog geene bepaalde kleur durft aannemen en zich met eene geheel opmerkenswaardige nederigheid tot alle partijen wendt. Tot heden is het de catholijke partij alleen, die aan de voorstellen der nieuwe bewindslieden geantwoord heeft; doch zij heeft zulks gedaan op eene meesterachtigen toon, welke doet zien dat zij zeker is haar verbond op te dwingen. Op de vorderingen, op de bedreigingen zelfs der *Sentinelle catholique*, uit naam harer vrienden voorwaarden voorschrijvende, antwoordt het officieel blad van het nieuw Geneve, de *Revue* van den heer Fazy, op eene bijna slaafsch-beleefden toon.

In het kanton Lucern heeft de *Staats-Gouvan* van het Catholijk Zwitserland het verslag van den Staatsraad medegedeeld, hetwelk ten doel heeft, het catholijk verbond te rechtvaardigen.

Bern verkeert steeds in eene gevaarlijken toestand van opgewondenheid. De radicalen voeren eene hevigen strijd tegen degenen, welke zij de gematigden noemen, en aan welker hoofd thans, wie zou het gelooven? de heer Ochsenhein, de voormalige generaal der vrijkorpsen, staat.

De patriotsche associatie van Argau vraagt, in een verzoekschrift aan den grooten raad van dat kanton, de herroeping der tegen de vrijkorpsen uitgevaardigde wet.

De verontrustende geruchten welke geloopt hadden over eene waarschijnlijken aanval van Bazeland tegen Bazeland, zijn in zoo verre gewijzigd, dat men verzekert dat Bazeland, de troepen gepokt heeft, om te weten of op dezelve in tijd van nood gerekend kon worden en dat deze bevestigend neen hebben geantwoord; zoodat Bazeland niets anders doen kan, dan met gelatenheid afwachten wat Bazeland tegen haar beslissen zal.

Bij de Staten die reeds geheel of gedeeltelijk hunne radicien onder de wapens geroepen hebben, behooren nog de kantons Geneve en Waadt; hetgeen, in de daartoe uitgevaardigde proclamatie verwondenswaardig moet baren, is dat als beweegreden dier oproeping wordt aangegeven, de beweging der fransche troepen langs de Zwitsersche grenzen.

Het nieuwe bestuur van Geneve heeft aan het Vorort geschreven, om hetzelfde te verzoeken de stemming van het voormalig gouvernement niet in het opengebleven protocol van den laatste Landdag op te nemen. Indien het Vorort hieraan gehoor gaf, zou het een doorslaand bewijs geven van medeplichtigheid aan de revolutie van Geneve. Trouwens de hier bedoelde stemming (over het verband der zeventien kantons) is regelmatig uitgebragt en door den raad der vertegenwoordigers bekrachtigd. Zij had dus kracht van wet verkregen en het Vorort was verplicht daarvan onmiddellijk aanteekening te doen in het protocol. Heeft het dit niet gedaan, dan heeft het zijn verzuim en zelfs een bewijs geleverd dat het de zamenzweerders van Geneve in de hand werkte.

Door eenige Lucernaalse boeren te een man aangehouden die zich op den berg van Rinswyl bezig hield met eene nauwkeurige schets te tekenen van alle wegen, bruggen, zels paden van de ganse landstreek. Die man was de heer Riuhaëlso. Men heeft papieren bij hem gevonden, die alle reden gaven te denken, dat zijne wettelingen in het kanton als behalve een onschuldig toestandden. (Onze lezers zullen welligt opgemerkt hebben, hoe zekere bladen deze daadzaak vervalscht hebben)

door voor te geven, dat die hier aangehouden persoon een pruisisch soldaat was, met name Michaelis die zich met het nemen van eenige landschapsschetsen bezig hield.)

HAARLEM.
WEENEN 19 oktober. De nieuwste ambassadeur, lord Pombury, wordt overmorgen in deze hoofdstad verwacht. Morgen zal sir R. Gordon, wiens hij komt opvolgen, zijne brieven van terugroeping aan den keizer overhandigen.

HANNOVER. De Staten van Hannover die den 7 augustus verdaagd waren, zijn op nieuw tegen den 2 november opgeroepen.

BERLIJN. De Burggraaf d'Abrantes, tot heden buitengewoon afgezant en gevolmachtigd minister van Brazilië bij het hof van Berlijn, is den 22 naar Parijs vertrokken, hetgeen doet veronderstellen dat de onderhandelingen tot een handelsverdrag tusschen het Zilverrijk en Brazilië nog niet tot eenige uitkomst geleid hebben.

ENGLAND.

LONDEN 24 oktober. Gisteren is alhier eene groote meeting gehouden van aanzienlijke ingezetenen, waarin een adres aan de koningin opgesteld is, om de afschaffing der doodstraf te vragen.

Een groot aantal fabrieken van Manchester, Bolton, Preston, Stockport enz. hebben den arbeid in hunne fabrieken tot op vier dagen in de week verminderd. Men zegt dat dit voorbeeld door vele andere fabrieken in het Noorden gevolgd zal worden. Een maatregel, welke den ongunstigen toestand der nijverheid in die districten blootlegt.

De tijdingen van de Kaap de Goede Hoop loopen tot den 4 september en behelzen niets verblijdends. De gedeeltelijke overwinningen der engelsche troepen op de Kaffers hebben tot heden niets beslissends nagewerkt. De Kaffers vlugten, wel is waar, voor hunne vijanden, maar zij begeven zich dadelijk naar andere punten der grenzen, welke minder sterk bewaakt zijn en geven zich daar ongestraft aan hunne rooverijen over. Zij vermijden met alle zorg eene ernstige ontmoeting. Het einde van dezen toestand van zaken, welke de engelschen afmat is nog niet te voorzien. De Kaffers nemen dagelijks in getal toe door de aanval van andere volkstanen, welke zich bij hen aansluiten om den gemeenen vijand te bestrijden.

IRLAND.

De *Dublin Evening Post* van 11. zaterdag meldt dat in de afgelopen week 52,500 personen aan de openbare werken in Ierland gebezigt zijn. Dit dagblad voegt er bij dat dit getal in de volgende week verdubbeld zal worden en dat, eer veertien dagen verlopen zullen zijn, er werk zal wezen voor een ieder, die het verlangt.

In een dagblad van Limerick leest men: « Dr. Hill die bij Kiltrush woont, verzekert dat dezer dagen in dat distrikt tien personen letterlijk van honger gestorven zijn. Een reiziger, die uit Mayo komt, meldt ons dat te Erreu eene arme vrouw op gelijke wijs is ongekomen. Van de 300 kinderen, die in het klooster van Erreu, school gingen, komen er nauwelijks nog eenigen; al de overige zijn te zwak om den weg naar de school af te leggen.

SPANJE EN PORTUGAL.

Onder het dezer dagen door koningin Isabella uitgevaardigde dekreef van kwijtschelding zijn ook begrepen degenen, die in den burgeroorlog de zaak van don Carlos gediend hebben, mits zij bevoorren voor de respectieve autoriteiten, of, voor zoo ver zij het land verlaten hebben, voor de spaansche consuls, den eed van trouwheid aan de persoon en het gezag der koningin en aan de grondwet van den Staat zullen afgelegd hebben.

Er heerscht nog steeds eene groote onzekerheid omtrent den toestand van Portugal. Men verzekert steeds dat de hertog van Terceira gevangen is genomen en dat de graaf van Antas geweigend heeft naar Lissabon te komen. Er zou eene junta in het Noorden benoemd zijn, waarin de vervallen verklaring der koningin is uitgesproken en haar zoon tot koning is uitgeroepen met eene raad van regentschap.

Cohobre, Evora, Braga, zouden dit voorbesd gevolgd hebben, en de beweging zou weldra tot al de steden van het noordelijk Portugal overslaan.

Zeker is het intusschen dat Gonzalez Bravo, de spaansche ambassadeur te Lissabon en de gewezen

eerste minister Costa Cabral, graaf van Thomar hun vertrek uit Madrid naar Portugal steeds vertragen.

FRANKRIJK.

PARIS 25 oktober. De hertog van Aumale is erger en Paris aangekomen. De hertogin van Aumale en hertogin van Orleans hebben hun vertrek uit Madrid eene dag verroegd; zij hebben dus den 21 die hoofdstad verlaten.

De heer Dumon, minister der openbare werken, schat op meer dan 100 billioen franken de schade aangerigt door de overstromingen der Loire, zoo op de wegen, bruggen en openbare werken als op de bijzondere eigendommen.

Het *Journal de l'Ain* van den 23 verzekert dat de regering van Bazeland overregeren is. De zegepraal der vrijkorpsen is dus beslist.

Het schijnt dat lord Normanby den 24 aan den heer Guizot het antwoord van lord Palmerston heeft overhandigd op de verklarende nota van het fransche kabinet, betrekkelijk de spaansche huwelijken. Er is nog niets uitgelekt omtrent den inhoud dier nota.

Dr. Corneau, die tot gevangenis veroordeeld was uithoofde van begunstiging der ontsnapping van prins Lodwik-Napoleon, is den 8, bij het eindigen zijner straf in vrijheid gesteld. Hij is dadelijk vertrokken, om zich weder bij dezen prins te voegen.

In *l'Esprit public* leest men: Men verzekert dat eene zeer scherpe nota, waardig om tot uitlegging te verstreken van de artikelen van den *Morning Chronicle*, eengemeren, namens het engelsche kabinet aan den heer Guizot is overhandigd. In die nota, zegt men, zou lord Palmerston zich hevig beklagen over het gedrag van Frankrijk in Portugal en Spanje en verklaren dat Frankrijks handelswijze Engeland wettigt ook niets meer te ontzien. Dien-tengevolge vraagt hij kategorische verklaringen over de inzichten van het kabinet der Taileriers en na nogmaals het verwijt van bedrog en kwade trouw geuit te hebben, zou hij, met meer kracht dan ooit aangedrongen hebben op den afstand der hertogin de Montpensier, voor haar en hare kinderen, onder groep van Spanje.

Men beweert dat deze nota bedreigingen inhoudt, welke aan de fransche regering een zeer vijandig karakter geeft. Weldra zal men wellicht hooren die geruchten waarheid behelzen, welke wij hierboven zonder voor derzelve echtheid in te staan.

NEDERLAND.

HERTOGENBOSCH den 26 October.
Z. M. heeft den titel van koninklijke muziekgezelschap de Philharmonie te Breda verleend.

De commissie van de Tweede Kamer, belast met het opstellen van een adres in antwoord op de troonrede, heeft thans de bedenkingen, beoordeeld, waartoe haar ontwerp heeft aanleiding gegeven; het ontwerp is door haat nader overwogen en vastgesteld. Zulks zal worden kenbaar gemaakt in eene zitting der Kamer, welke morgen ten drie ure zal worden gehouden. Vervolgens zal de beraadslaging over het ontwerp van adres aan de orde van den dag gesteld worden.

De afdelingen van de Tweede Kamer zullen morgen het onderzoek aanvangen van de ontwerpen van wet, die aan de Kamer zijn aangeboden, en wel in de eerste plaats van de voordragt van wet tot aanmoediging van den myoer van landbouwmiddelen.

De *Asmodee* berigt, dat zondag 25 oktober de verantwoordelijke schrijver van het blad, in zijn betrekking van directeur en verantwoordelijk uitgever van het blad *de Burger*, eene nieuwe dagvaarding heeft ontvangen, om voor den regiercommissaris te verschijnen. Het betref het inderzonden stuk, opgenomen in n. 11 van dat blad en de aankondiging in n. 6, een en ander 44 konink van de pen van den markies de Thomar. De *Asmodee* meent daaren tegen, dat die dagvaarding betrekking gehad heeft op een n. 10 van de *Burger* getiteld stuk, onder tekening van G. Lanck, te Brussel, hetwelk gind met de woorden: « Geneve voldoende Grondwet herziening tot hervorming — geene opbrengst v. h. e. »

De volgende geruchten, waarop men terecht kunnen staat maken, is tot nederlandsch gezant Londen benoemd de graaf Schimmelpenninck, welke die vroeger gezant te Petersburg was.

In de zitting van de Tweede Kamer van den 26 October van den 26 is ingekomen een adres

